

Länstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (5)

Datum
2023-05-04

Diarienummer
4567-2023

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss om förslag till förordning om bidrag för energieffektivisering i småhus

Er beteckning KN2023/02548

Sammanfattning

Länstyrelsen i Norrbotten tillstyrker i huvudsak den föreslagna förordningen om bidrag till energieffektivisering i småhus med sammanfattningsvis följande synpunkter.

Det bedöms finnas förutsättningar för att bidraget kan komma att medverka till att en större andel småhusägare än annars väljer att vidta energieffektiviseringsåtgärder och till följd av det leda till en minskad efterfrågan på el och gas. Länstyrelsen är dock av uppfattningen att det bör vara möjligt att ansöka om det maximala bidragsbeloppet även för endast en sorts energieffektiviseringsförbättring då bidraget annars riskerar att framstå som allt för lågt för att utgöra ett i sig starkt skäl för den enskilde att genomföra några åtgärder.

I förordningen bör tillägg och förtydliganden göras vad avser förutsättningarna för att bidrag ska kunna beviljas. Till exempel bör framgå vilka tidsramar som den bidragssökande har att förhålla sig till samt vad som inför en åtgärd måste beaktas med hänsyn till bestämmelserna om förändringar på kulturhistorisk värdefull småhusbebyggelse.

Avsnitt 1.2 Förutsättningar för bidrag

Länstyrelsen ser positivt på att bidrag ska kunna ges till både konverterings- och klimatskärmsåtgärder samt instämmer i att det endast får avse förbättringar i privatpersoners permanentbostäder. Det framstår vidare som positivt att bidraget ska kunna sökas retroaktivt från och med den 8 november.

Det vore enligt länstyrelsen fördelaktigt om det i förordningen tydliggjordes ytterligare vad som ingår i begreppet småhus. Detta eftersom fråga sannolikt kan komma att uppstå om bidrag kan ges enbart till åtgärder i själva bostadshuset eller om det kan omfatta även andra byggnader som tillhör fastigheten, såsom fristående garage. Så kan

exempelvis vara i det fall en småhusägare har fjärrvärme installerat för uppvärmning av bostadshuset men ett garage som värms upp med direktverkande el och/eller som är undermåligt isolerat.

Enligt 2 § betyder eluppvärmning respektive gasuppvärmning värmesystem där behovet för rumsuppvärmning och tappvarmvatten till minst 50 procent försörjs med el respektive gas. Det behöver förtydligas i föreskrifter vilket underlag den sökande behöver bifoga ansökan för att styrka att småhuset som det söks bidrag för uppfyller ovanstående krav.

I förordningsförslaget fastställs att bidrag kan sökas retroaktivt för materialkostnader. Länsstyrelsen förutsätter att uttrycket *beställts* förtydligas i föreskrifter. Länsstyrelsen anser att det behöver vara tydligt vad beställt innebär eftersom det kan vara en avgörande punkt för om bidrag kan eller inte kan beviljas.

Enligt 5 § förordningen får bidrag inte täcka kostnader för åtgärder som avser uppvärmning av utrymmen eller tillbyggnader som inte värmts upp tidigare. Länsstyrelsen instämmer med att bidrag inte ska lämnas för den typen av kostnader, men ifrågasätter hur det ska vara möjligt att kontrollera att åtgärder i dessa utrymmen inte utförs.

Förordningens 3–5 §§ bör kompletteras med tilläggande paragraf av vilken förslagsvis följande bör framgå. I det fall en byggnad är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt bör en förutsättning för bidrag till åtgärder enligt 11 § vara att energieffektiviseringsåtgärden inte är ovarsam eller leder till att byggnaden förvanskas.

Mot bakgrund av hur kötiden för medelstildelning hos Boverket sett ut vid tidigare sökbara stöd finns skäl att ifrågasätta om sista datum för ansökan om bidrag kan sättas till endast sex månader innan bidraget inte längre kan betalas ut. Denna tid bör rimligen förlängas något.

Länsstyrelsen har inte kompetens eller möjlighet att avgöra hur stor del av det beräknade årliga värmebehovet för rumsuppvärmning och uppvärmning av tappvarmvatten som fjärrvärme svarar för, om fjärrvärme inte är det enda värmesystemet efter anslutning. För att kunna bedöma och/eller kontrollera vad som utgör huvudsaklig energikälla behöver uppgifter om detta lämpligen lämnas av en oberoende expert eller annan motsvarande intygsgivare annan än den sökande själv.

Avsnitt 1.3 Beräkning av bidragets storlek

Ett maximalt belopp om 30 000 kr vardera för de respektive sökbara energieffektiviseringsåtgärderna framstår enligt länsstyrelsen som allt för lågt sett i förhållande till de kostnader som större åtgärder såsom fönsterbyten och byte av värmedistributionssystem kan innebära för den

enskilde. Länsstyrelsen befarar att framför allt de hushåll som har mindre ekonomiska resurser – trots möjlighet till bidrag – väljer att inte vidta några effektiviseringsåtgärder. Följden av ett allt för lågt bidragsbelopp skulle alltså kunna bli att bidraget inte får det genomslag i samhället som förväntas vilket i sin tur leder till att syftet med bidraget, att minska efterfrågan på el och gas, inte heller uppfylls i den utsträckning som är tänkt. Länsstyrelsen föreslår därför en höjning av det totala bidragstaket för att stödet ska bli mer attraktivt för småhusägaren.

Ett annat alternativ skulle kunna vara att det får stå den bidragssökande fritt hur han eller hon vill disponera det nu föreslagna bidragsbeloppet. Det vill säga, om den sökande endast vill göra en konvertering ska det vara möjligt att ansöka om hela summan enbart för den åtgärden men att det då saknas möjligheter att i ett senare skede ansöka om ytterligare bidrag för förbättringsåtgärder i klimatskärmen. En sådan lösning kräver dock att det i förordningen tydligt framgår för sökanden vilka villkor som gäller om hur bidraget kan användas.

Avsnitt 1.4 Övrigt om bidraget

I förarbetet till förordningen finns skrivelsen ”Åtgärderna ska färdigställas inom sex månader från dagen för påbörjandet”. Detta villkor återfinns inte i själva förordningsförslaget. I detta avseende anges endast, i förordningens 16 §, att det i länsstyrelsens beslut ska anges den tidpunkt då åtgärderna senast ska vara färdigställda. Det framstår som väsentligt för den sökande att det i förordningen går att finna vilka tidsramar som denne har att förhålla sig till. Om handläggningstiden blir längre än önskvärt kan den tillåtna tidsperioden om sex månader för färdigställande vara nästan utgången eller till och med redan ha löpt ut innan beslut om beviljande har fattats och tidpunkt för färdigställande meddelats den sökande. Det bör därför även i förordningen finnas en tydlig skrivelse om villkoret för sex månader för färdigställande.

För att främja en enhetlig rättstillämpning nationellt vore det vidare till fördel om det i förordningen eller Boverkets föreskrifter går att finna vägledning i vad som i det enskilda fallet skulle kunna utgöra särskilda skäl för undantag från färdigställande inom sex månader från påbörjandet.

Begäran om utbetalning kan skickas in när åtgärderna är färdigställda. Länsstyrelsen ser gärna att det förtydligas i förordningen eller i föreskrifter vilka intyg och handlingar som krävs vid begäran om utbetalning för att intyga färdigställandet.

Länsstyrelsen finner det vidare önskvärt att en tydligare definition och/eller begränsning av vilka materialkostnader som är bidragsberättigade införs i förordningen. Detta i syfte att underlätta för den bidragssökande att skicka in relevanta kostnadsunderlag samt förhindra att onödigt underlag tillförs ärendet men också för att förenkla handläggningen av ärendet.

Avsnitt 2 Konsekvenser

Utifrån förslaget så anser Länsstyrelsen att det är oklart hur komplicerad och tidskrävande handläggningen av bidraget kommer bli. Det behöver bli tydligare vilka kontroller länsstyrelserna ska utföra i handläggningen

För att uppnå en mer effektiv handläggning föreslår Länsstyrelsen att ikraftträdandet av bidraget skjuts fram till 1 september 2023. Länsstyrelserna skulle då hinna beredas möjligheter att förbereda sig inför stödets införande.

Vissa särskilt kulturhistoriskt värdefulla hus kan komma att påverkas i strid med Plan- och bygglagens (2010:900) generella varsamhetskrav (§ 8:17) och förbud mot förvanskning (§ 8:13). Kommunernas byggnadsnämnder har tillsyn över att byggherren fullgör sina skyldigheter enligt PBL och dess föreskrifter.

Detta gäller särskilt delar i förordningen som sammanfattas under begreppet "*klimatskärmsåtgärder*". Som exempel anges att bidragsberättigade materialkostnader är tilläggsisolering, vindsisolering, fasadisolering, byte till dörrar och fönster med bättre isoleringsförmåga samt "annat material som är nödvändigt för åtgärdernas genomförande".

För att förebygga att antikvariska värden går förlorade, skulle sökanden på Boverkets hemsida och även i bidragsbeslutet kunna uppmärksammas på att han eller hon själv är ansvarig för att ta kontakt med aktuell kommun och ta reda på vad som gäller: måste han eller hon ta särskilda hänsyn och/eller behövs bygglov? Särskilt när det gäller hus som ligger inom *områden av riksintresse för kulturmiljövården* bör kulturvärdena uppmärksammas.

Upplysningen skulle kunna göras genom en standardformulering, till exempel:

"Bifall till bidrag innebär inte tillstånd till föreslagen åtgärd. Ändring av byggnad måste ske varsamt (PBL 8:17). Förbud mot förvanskning gäller byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt (PBL 8:13). Du som sökande är själv ansvarig för ta kontakt med berörd kommun för att få veta om särskilda krav ställs och om bygglov för åtgärden krävs."

Gällande hus som är byggnadsminnen gäller att tillstånd till ändring måste sökas hos Länsstyrelsen (Kulturmiljölag 1988:950). I förekommande fall är det också en upplysning som bör finnas i beslutet.

Berörda myndigheter; kommuner, länsstyrelser och Boverket bör verka för informationsinsatser gentemot fastighetsägare i syfte att minska målkonflikter och finna balans mellan målet att spara energi och att bevara kulturvärden. Den kunskap som byggts upp genom Energimyndighetens forskningsprogram för energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefulla byggnader *Spara och bevara* bör kunna nyttiggöras i detta sammanhang.

De som har medverkat vid beslutet

Detta beslut har fattats av landshövding Lotta Finnstorp med Kristina Gramner och Therese Engström som föredraganden. I beredningen har även enhetschef Annica Lindström, byggnadsantikvarie Anna Elmén Berg, handläggare Anna-Karin Abrahamsson samt klimat- och energisamordnare Maria Palo Isaksson deltagit.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Kopia till

sandra.lennander@regeringskansliet.se